

Лондон, 16 жовтня 2015 року

CCJE (2015) 3

КОНСУЛЬТАТИВНА РАДА ЄВРОПЕЙСЬКИХ СУДДІВ (КРЕС)

Звіт про ситуацію стосовно судової влади та суддів в державах-членах Ради Європи

**Оновлена версія № 2 (2015),
прийнята в рамках 16-го пленарного засідання КРЕС
(м. Лондон, 14-16 жовтня 2015)**

---

1. Цей звіт був підготовлений відповідно до Напрямів діяльності КРЕС (ToR) на 2014-2015, серед зазначених головних завдань – "КРЕС повинна забезпечити цільову співпрацю щодо запитів держав-учасниць, членів КРЕС, судових органів або відповідних суддівських асоціацій, щоб дати державам можливість дотримуватися стандартів Ради Європи, у сфері правосуддя".

2. Звіт є другою оновленою редакцією звіту, який був спочатку прийнятий КРЕС в рамках 12-го пленарного засідання (м. Страсбург, 7-9 листопада 2011), а потім під час 14-го пленарного засідання (м. Страсбург, 13-15 листопада 2013), який був представлений Комітету Міністрів Ради Європи для відома (надалі: Ситуаційний звіт 2013). На 13-му пленарному засіданні (м. Париж, 5-6 листопада 2012), КРЕС вирішив здійснювати оновлення звіту кожні два роки. Даний оновлений звіт охоплює період з жовтня 2013 до жовтня 2015 включно. Це було затверджено КРЕС на 16-му пленарному засіданні в м. Лондоні (14-16 жовтня 2015).

3. У звіті проводиться огляд інформації, наданої КРЕС щодо можливих порушень стандартів забезпечення статусу суддів та здійснення їх функцій в державах-учасниках. Це стосується запитів щодо законодавчої допомоги, яку надає КРЕС та коментарів, підготовлених для подальшої обробки та аналізу, також він містить інформацію, надану учасниками і спостерігачами протягом звітного періоду. Документи цитуються у звіті, відповідно до оцінки ситуації КРЕС. Коментарі держав-членів щодо цього звіту будуть опубліковані на веб-сайті КРЕС.

I. Введення

4. 19 травня і 23 червня 2015, КРЕС просив своїх учасників і спостерігачів надати:

- інформацію щодо будь-яких оновлень, які вважаються необхідними, з питань, згаданих у ситуаційному звіті, прийнятому в 2013;

- інформацію щодо нових труднощів та проблем, що стосуються суддів та ситуації в судовій владі в державах-учасниках.

5. Відповіді були отримані від наступних членів КРЄС: Бельгія, Чеська Республіка, Франція, Німеччина, Угорщина, Ірландія, Литва, Мальта, Нідерланди, Польща, Словаччина, Швейцарія та Україна. Відповіді були також отримані від наступних спостерігачів КРЄС: Асоціація європейських Адміністративних суддів (АЕАЖ), Рада Адвокатів та Юридичних товариств Європи (ССВЕ), Європейська Мережа Суддівських Рад (ENCJ) і Асоціація «Магістрат для європейських та демократичних свобод» (MEDEL).

6. Цей звіт обмежений проблемами, які були підняті у запитах, направлених до КРЄС та проблемами, на які вказали учасники і спостерігачі КРЄС.

7. Категорії можливих порушень:

- а. порушення статусу, незалежності суддів та гарантії безперервного перебування на посаді;
- б. порушення стандартів формування та функціонування Рад суддів;
- в. скорочення суддівської винагороди;
- г. брак ресурсів;
- е. порушення принципу неприпустимості розгляду вже вирішеної справи органами інших гілок державної влади, а також невиконання судових рішень;
- ф. недоліки в організації навчання суддів;
- г. відсутність об'єктивних критеріїв оцінки роботи суддів;
- д. порушення прав суддів на свободу об'єднань;
- е. труднощі пов'язані з кодифікацією принципів суддівської етики;
- ж. труднощі у відносинах між системою правосуддя та ЗМІ;
- з. доступ до правосуддя;
- и. відповідальність суддів.

8. Рада Європи створила широку нормативно-правову базу, призначену гарантувати здійснення принципу верховенства права та доступ до правосуддя для будь-кого. Численні документи були прийняті, в яких закріплені умови, необхідні для досягнення цих головних цілей.

9. КРЄС підкреслює важливість дослідження будь-яких можливих порушень в контексті Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (ЕЧПР) і прецедентного права Європейського Суду з прав людини (далі – Суд). При цьому КРЄС підкреслює, що право на справедливий суд забезпечено через незалежну та ефективну судову владу при належному дотриманні судової відповідальності та обов'язків.

10. При дослідженні можливих порушень КРЄС врахував положення Європейської хартії про закон «Про статус суддів» (1998) та Рекомендацію CM/Rec(2010)12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки. КРЄС також спирався на свої Висновки та Велику Хартію суддів (MAGNA CARTA), що втілюють основні принципи судової професії (2010). Також, КРЄС взяв до уваги Основні принципи незалежності судових органів схвалені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН (1985) та Звіт 2014-2015 Європейської Мережі Суддівських Рад під назвою «Незалежність та Відповідальність Судової влади».

II. Огляд проблем, інформацію щодо яких отримав КРЄС

A. Порушення статусу, незалежності суддів та гарантії безперервного перебування на посаді

11. Незалежність суддів передбачає відсутність втручання з боку інших органів державної влади, зокрема виконавчої влади, в діяльність органів правосуддя. Тому є неприйнятним наявність можливості для прямого або владного втручання в роботу компетентних установ, особливо функцією яких є відбір суддів, їх підвищення, притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності або звільнення. Це може мати місце, наприклад, у випадку якщо повноваження щодо вказаних вище питань передані від Ради юстиції (суддів) до Міністерства юстиції (див. Розділ В). Іноді, безпосередньо законодавець створює небезпеку для статусу, незалежності суддів та перебування їх на посаді.

12. Гарантія обіймання посади суддею та його перебування на посаді до досягнення встановленого законом пенсійного віку є результатом незалежності (Висновок КРЄС № 1 (2001) про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів, параграфи 52 і 57). Це передбачає, що повноваження судді можуть бути припинені тільки за медичними показаннями або за результатами дисциплінарного провадження. Однак «існування винятків відносно незмінюваності, особливо в тому, що стосується виключень, пов'язаних із дисциплінарними санкціями, вимагає необхідності дослідити, який орган або який метод використовується як основа для вжиття дисциплінарних заходів щодо суддів» (Висновок КРЄС № 1 (2001), параграф 59).

A1. Добір та призначення суддів:

13. Вищезазначені європейські та міжнародні документи (пункт 10 вище) підкреслюють, що кандидати на посаду судді повинні бути обрані згідно з об'єктивними критеріями, заслугами і що вибір має здійснюватися уповноваженим органом.

14. У Звіті про ситуацію за 2013 рік згадувалися проблеми пов'язані з системою вибору суддів у Швейцарії. 2 червня 2015 року член КРЄС, що представляє Швейцарію, заявив, що цей довготривалий порядок не змінився. Занепокоєння, виражене у Звіті про ситуацію, прийнятому в 2013 році, щодо погроз певних членів Парламенту, які заявляли, що не переоберуть суддів, які були залучені до ухвалення політично небажаних рішень. Не висувалося жодної пропозиції про проведення загального обговорення щодо зміни системи переобрання суддів у Швейцарії. Недоречний тиск певних членів Парламенту не призвів до непереобрання суддів. Але питанням переобрання іноді зловживали за для непрямой критики непопулярних судових рішень. У зв'язку з цим судді Верховного Суду, які видали думку, що міжнародне право може бути переважним за конституційні норми, отриманими явно менше голосів, ніж інші новообрані судді.

15. Якщо Раді юстиції доручені повноваження вибору, призначення та заохочення суддів, будь-якого недоречного зовнішнього впливу на цю організацію слід уникати.

16. У попередньому звіті були визначені проблеми структурного впливу виконавчої влади Туреччини на судову.

17. Вплив виконавчої влади Туреччини на Вищу Раду не був зменшений, а навпаки збільшився. Невдовзі після прийняття Звіту про ситуацію 2013 року Вища Рада суддів і прокурорів Туреччини повідомила КРЄС про проект внесення поправок до законодавства, які стосуються: а) зміни юрисдикції Вищої Ради, б) збільшення значення міністра юстиції у Вищій Раді (щодо обох пунктів див. розділ В), с) зміни організації та управління Судовою

Академією Туреччини (див. розділ F), і d) припинення повноважень діючих посадовців (Генеральний секретар Ради, Старший інспектор і т.д.)

18. Провідна роль міністра, який все ще очолює Вищу Раду, в подальшому зросла. По-перше, за рахунок того, що функції, які раніше виконувалися цілою організацією, були передані до повноважень голови; і по-друге шляхом збільшення впливу міністра на вибір ключових службовців органу.

19. Проект поправок також запропонував збільшити вплив Міністра юстиції на Інспекційну систему. На додаток до існуючої системи перевірок міністерства юстиції, інспектори Інспекційної служби Вищої Ради суддів і прокурорів обмежувалися особами, які заздалегідь включені до списку міністром юстиції. Такий сильний вплив на інспекційну систему являє собою вплив виконавчої влади на судову, який порушує її незалежність.

20. Міністру юстиції також надавалися повноваження порушувати дисциплінарні провадження відносно членів Вищої Ради суддів і прокурорів. Особи, які повинні – як чітко закріплено у Висновку КРЄС № 10 щодо судової ради на службі суспільства (параграф 8 і наступні) та в Рекомендації 2010/12 (параграф 26) – захищати незалежність судової влади від інших органів державної влади, підпорядковані представнику виконавчої влади, настільки, наскільки дисциплінарні рамки дозволяють.

21. Бюро КРЄС прийняло Коментар до цього законопроекту (CCJE-BU(2014)2). Наскільки юрисдикція Ради суддів та прокурорів порушена, дивіться розділ В нижче. КРЄС підкреслив, що було чітко зрозуміло з проекту поправок, що вплив Міністра юстиції буде надзвичайно збільшений, особливо у зв'язку з призначенням суддів і прокурорів, дозволяючи Міністру юстиції втрутитися у функціонування Вищої Ради суддів та прокурорів (НСЈР). Далі, рівень компетенції НСЈР був би зменшений та внутрішня структура НСЈР, і повноваження НСЈР були б реорганізовані. КРЄС посилаючись на свої ключові стандарти та інші європейські і міжнародні документи і підкреслив, що очевидним є те, що запропоновані поправки будуть повністю суперечити цим стандартам.

22. Що стосується перехідних положень, то пропозицію, що всі посадові особи НСЈР втратили б свої посади, коли новий закон набере чинності, незалежно від того, чи збережуться ці посади, було радикальним вторгненням інших гілок державної влади в центральні інститути судової системи і явно спричинило би порушення судової незалежності.

23. До теперішнього часу КРЄС не має відомостей, чи взято до уваги кожне з його заперечень проти поправок до закону.

24. Вищезазначені європейські та міжнародні документи (пункт 10 вище) закріплюють, що якщо у особи або організації, яка не входить до системи правосуддя, такої як голова держави, є повноваження призначати суддів, пропозиції незалежного органу мають бути враховані органом, що здійснює призначення.

25. У Звіті про ситуацію за 2013 рік проблема, що стосується даного питання була описана щодо Латвії. Асоціація європейських Адміністративних суддів (АЕАЈ) 15 липня 2015 року зазначила, що структурна юридична ситуація залишилася такою ж. Проте з часу прийняття останнього звіту не було повідомлень щодо будь-якого подібного випадку.

26. Асоціація європейських Адміністративних суддів (АЕАЈ) 15 липня 2015 року зазначила, що були проблеми з призначенням суддів в Австрії: стаття 134(2) Федеральної Конституції передбачає, що адміністративні судді областей призначаються урядом області. За винятком Голови та Заступника голови суду, уряд повинен вимагати подання трьох кандидатів (для призначення судді вперше) від пленарних зборів адміністративного суду (або комітету, який буде обраний його учасниками). Конституція не визначає такі пропозиції як обов'язкові. На

основі цього подання чотири нові судді були призначені до віденського адміністративного суду, але уряд не дотримався рекомендації. Дана процедура не відповідає статті 47 Рекомендації Rec(2010)12 згідно АЕАЖ. Далі, положення закріплені в статті 11 Рекомендації Rec(2010)12 були порушені, тому що місцева виконавча державна влада втрутилася у процес вибору суддів. Також спостерігалася відсутність прозорості процедури добору, яка проводилася місцевою владою.

27. Член КРЄС від Чеської Республіки 29 травня 2015 року доповів, що уряд не поважав навіть обмежені правила участі судової влади у процедурі призначення. Лідер найвпливовішої політичної партії та Міністр фінансів вирішили, що переможець конкурсу за посаду Заступника голови Верховного суду не може бути призначений на цю посаду; Міністр юстиції вирішив не призначити його.

28. Член КРЄС від Мальти 19 травня 2015 року повідомив, що судді все ще призначалися безпосередньо урядом. У звіті, опублікованому в той же день (19.05.2015) газетою «Таймс оф Мальта», уряд був підданий критиці за той факт, що починаючи з моменту виборів лейбористського уряду в 2013 році, було здійснено 10 призначень до суддівського корпусу: «Половина є колишніми чи дійсними членами Лейбористської партії, у той час як більшість призначень залишаються тісно пов'язаними з Лейбористською партією або її посадовцями». У 2013 році у звіті, який був доручений собі самим урядом, містилися рекомендації щодо змінення методу призначення членів судової влади. Ці рекомендації на даний час не виконані. Уряд повідомив, що мав намір провести глобальну судову реформу за допомогою одного всеосяжного Закону прийнятого Парламентом.

29. Член КРЄС від Ірландії доповів 1 липня 2015 року, що в Ірландії існувала імовірність побачити Раду юстиції, створеної на встановленій законодавством основі і встановити більшу прозорість у системі призначення та підвищення суддів. В подальшому це розвивалось, коли, в 2014 році, Група держав проти корупції (GRECO) опублікувала свій звіт про ситуацію в Ірландії. Рекомендації даної організації, зроблені у зв'язку з проблемами, що зачіпають судову владу, наприклад діяльність Судової Ради, прозорість підвищень та призначень, орган незалежного контролю винагород і пов'язаних з цим питань, повністю відповідають тому, що шукала судова влада, через Асоціацію суддів Ірландії (АІ). Уряд відреагував на публікацію звіту зробивши заяву, якою прийняло рекомендації. Що стосується призначень та підвищення, уряд визнав, що зміни в цій галузі будуть доцільними, а тому конкретні пропозиції є очікуваними. АІ підготував і представив документ з цього питання. Обговорення триває.

A2. Люстрація суддів

30. В останні роки кілька випадків люстрації суддів мали місце в державах-учасниках. Встановлені Міжнародними стандартами критерії очищення, що є надзвичайним заходом, який історично використовувався внаслідок зміни системи від тоталітарного режиму (наприклад, комунізм) до демократії, були сьогодні застосовані в інших обставинах. Крім надзвичайних умов, ця процедура завжди знаходиться в конфлікті з принципом постійного перебування на посаді, яке є важливим елементом незалежності суддів.

31. Процес очищення в Сербії знайшов своє відображення у Звіті про ситуацію 2013, яка до певної міри була виправлена Конституційним судом Сербії. КРЄС не отримав подальших звітів про цю проблему.

32. 12 березня 2014 року КРЄС отримав запит про надання допомоги та поради від члена КРЄС від України стосовно Законопроекту "Про відновлення довіри до судової влади в Україні". Бюро КРЄС обговорило запит, а представник КРЄС був запрошений до участі в оцінці цього проекту, який був проведений в рамках "Проекту зміцнення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади" Ради Європи в Україні, у березні 2014. В Законопроекті

пропонується, піддати процесу очищення суддів, які приймали певні рішення під час "Подій Майдану" або рішення щодо виборів до останнього парламенту, або у випадку якщо вони прийняли рішення, яке було скасовано Європейським Судом з прав людини. Більшість пропозицій, що виходять з оцінки, які стосувалися вдосконалення процедури, складу та повноважень нещодавно створеної комісії, якій було доручено проведення даної люстрації, враховані українським законодавцем. Інші аспекти оцінки, особливо аргумент, що всебітньо встановлені критерії очищення в класичному сенсі, як закріплено серед інших в Резолюції ПАРЄ (1996) 1096, не відносилися до ситуації в Україні, тому що ніякого переходу від тоталітарного режиму до демократичної системи не спостерігалось, враховані не були. Пропозиції щодо законодавства залишилися незмінними.

33. КРЄС був також залучений до складання Спільної Думки Венеціанської Комісії та Директорату з Прав людини щодо іншого українського законопроекту про люстрацію, Закон «Про очищення влади». Це стосується багатьох різних типів держслужбовців, включаючи суддів. Відповідно до цього законопроекту певні високопоставлені службовці автоматично втратили б свої посади, а також інші у випадку їх приналежності до комуністичної партії або однієї з її організацій, або ті, хто був засуджений за корупційні діяння, або "сприяв узурпації влади" колишнім українським президентом, або у випадку невідповідності задекларованих активів доходам. Знову не виявилось можливим переконати українську владу, що є інші шляхи притягнення до відповідальності суддів, такі як дисциплінарні стягнення або кримінальне провадження, які повинні використовуватися.

34. Також, Закон «Про забезпечення права на справедливий суд» знайшов свою оцінку у Спільному висновку Венеціанської Комісії та Директорату з прав людини за участі КРЄС. У перехідних положеннях міститься норма яка передбачає потрібну люстрацію суддів. Кожен суддя повинен пройти спеціальне оцінювання, яке включатиме теоретичний і практичний тест його здібностей та знань, яке в особливих випадках може призвести до його звільнення компетентними органами.

35. У всіх трьох оцінках було підкреслено, що реформа, яка була найбільш терміново необхідна за для охорони міжнародних стандартів, це конституційна реформа. Це має зменшити сильний вплив президента і парламенту на процес призначення та звільнення суддів та на склад Вищої Ради Правосуддя. Дотепер така реформа знаходиться лише на стадії обговорення.

36. Верховний Суд України надіслав своє перше конституційне подання щодо дотримання положень Закону «Про очищення влади» (так званої «люстрації») у листопаді 2014. В поданні було зазначено, що норми, які передбачали звільнення суддів, які ухвалювали рішення щодо дій протестуючих, які відбувалися в Києві протягом 2013-2014, були неконституційними. Було також відзначено, що ці судді вже будуть піддані можливому звільненню відповідно до положень Закону "Про відновлення довіри до судової влади в Україні" і отже виникла ситуація вторинного притягнення до відповідальності. Подання було прийнято для розгляду Конституційним судом України в грудні 2014. Однак, рішення ще прийнято не було.

37. 11 червня 2014 КРЄС отримав запит про надання допомоги та поради від члена КРЄС від Словаччини щодо нещодавно прийнятого Конституційного акту, який вносить виправлення і доповнення до Конституції Словаччини (від 4 червня 2014 року) щодо так званої "перевірка благонадійності та добросовісності», яку мали б пройти усі судді. Бюро КРЄС обговорило цей запит і підготувало Коментар (документ ССЖЕ-ВU(2014)4 від 01 липня 2014 року). КРЄС дійшов до висновку що:

- Термін перебування на посаді суддів, що є істотним елементом їх незалежності, буде незаконно поставлений під сумнів та підданий небезпеці, якщо перевірка суддів ініціюється без конкретної і розумної підстави.
- Люстрація всіх діючих судді не відповідає міжнародним стандартам. Словацька Республіка, багато років, була державою, що керується принципом верховенства права і, в даний час немає ніякого постреволюційного переходу від тоталітарного режиму до демократичної держави, яка є ситуацією, виключно при якій такі міри можуть бути прийнятними.
- Як правило, є неприпустимим, використання матеріалів, зібраних секретними службами під час провадження щодо вирішення питання, чи відповідають судді необхідним вимогам, чітко передбаченим існуючими законами. Будь-яка спроба використовувати проти суддів, матеріал який був отриманий установами секретної служби, значно порушить незалежність судової влади.
- Вплив секретної служби, яка є частиною виконавчої гілки державної влади на здійснення повноважень та кар'єру судді, буде суперечити принципу поділу влади.

38. Член КРЄС від Словаччини повідомив 27 травня 2015, про те, що у вересні 2014 року була подана конституційна скарга Головою Ради суддів. Конституційний суд прийняв скаргу та допустив до подальшого розгляду і призупинив дію Акта щодо внесення поправок. Таким чином «судова чистка», яка повинна була початися 01 вересня 2014 року, була тимчасово відкладена.

A3. Інші спроби припинити перебування на посаді суддів:

39. Засоби, якими судді можуть бути притягнуті до відповідальності і, при необхідності звільненні внаслідок дисциплінарного провадження – у разі надзвичайної та злочинної поведінки – кримінального провадження. Іноді дані методи застосовуються неправильно.

40. Європейська Асоціація суддів (ЕАЈ) повідомила КРЄС про конкретний випадок з двома турецькими суддями (Ozelik та Baser) (Озелік та Базаж), які були тимчасово відсторонені і заарештовані, бо припускалося, що їх рішення були незаконними. Було розпочато кримінальне розслідування, яке базувалося на тому, що вони «підтримували терористичну організацію». Судове рішення про звільнення затриманих не було виконане. Подібні європейські та національні доповіді від окремих суддів і юристів також були направлені до КРЄС Головою Директорату з Прав людини Ради Європи.

41. Бюро КРЄС, консультуючись з його членом від Туреччини, надало свій Коментаря ССЈЕ-ВU(2015)5. КРЄС не встановлював фактичні обставини зазначеної справи (справ), також це не було метою, але висловив серйозні сумніви щодо слухань та рішень, які призвели до відсторонення та арешту двох суддів. Склалося сильне враження, що судді були зміщені з посад через прийняті ними рішення. Це враження було також підкріплено багатьма іншими заявами, про переведення суддів проти їх волі протягом останніх місяців.

КРЄС нагадав, що будь-яке рішення про переведення суддів внаслідок прийняття ними рішень порушує принципи незалежності судової влади та підриває впевненість у неупередженості та незалежності судової влади в цілому. КРЄС також безумовно засудив будь-яку спробу блокувати можливість судді ухвалювати рішення. КРЄС підкреслив обов'язок всіх, включаючи інші органи державної влади, приймати та виконувати рішення суду, що є істотною вимогою держави, яка керується принципом верховенства права. КРЄС цитує положення свого Висновку № 13 «Про роль суддів у примусовому виконанні судових рішень» (особливо параграф 7).

42. КРЄС зазначає, що, хоча кримінальні справи щодо суддів і судів не є незаконними, і немає ніякої недоторканості суддів або судів, законодавча та виконавча влади, в той же час мають обов'язок дотримуватися, гарантувати та забезпечувати належне функціонування судової влади в якості третьої гілки державної влади. З цього випливає, що велику увагу має бути привернуто до слідчих заходів, які вчиняються будь-яким органом розслідування, який може мати наслідком протидію або перешкоджання функціонуванню судової діяльності. Маючи це на увазі тимчасово відстороняючи суддю і навіть заарештовуючи його / її на тій підставі, що він або вона ухвалили або мали намір ухвалити рішення є виправданим лише за абсолютно виняткових обставин. Таке відсторонення та/або арешт обов'язково потягне за собою створення перешкоди для здійснення суддею своїх обов'язків в суді, оскільки, як правило, рішення, які були ухвалені мають бути тільки оскаржені лише в апеляційному порядку.

В тих випадках, коли офіційна робота суддів може бути підданий критиці або навіть привести до дисциплінарного або кримінального розслідування, такі провадження повинні незмінно слідувати процедурі, яка встановлена відповідними актами парламенту, відповідно до належної правової процедури, яка встановлена такими законами і здійснюється з необхідними процесуальними гарантіями для всіх залучених сторін. Для заміни такої формальної процедури будь-чим, що допускає або виправдовує індивідуальний зовнішній тиск на суддів, особливо, якщо такі неправомірні дії спрямовані на покарання окремих суддів за ухвалення ними судових рішень або схвалення їх прийняти конкретні рішення в майбутньому, є абсолютно неприйнятним.

43. Магістрат для європейських та демократичних свобод (MEDEL) заявив 20 липня 2015 року, що MEDEL слідкував за справою чотирьох суддів, звільнених з Верховного Суду Грузії. Відносно цього MEDEL повідомив, що успіхи були зроблені починаючи з парламентських виборів у жовтні 2012. Подальша фаза судової реформи ініціювалася новим урядом у діалозі із представниками судової влади. Таким чином поправки до Закону про загальні суди, навіть попри те, що вносяться в напруженій атмосфері, підвищили незалежність судової системи. Уряд висловив свої політичні зобов'язання не втручатися в судову систему і роботу судів. Тепер, згідно MEDEL, він (уряд) гарантує, що ці зобов'язання обов'язково стануть реальністю. Щодо чотирьох звільнених суддів, в 2007 Венеціанська Комісія (Висновок № 408/2006), прийшла до висновку, що закон, який використовувався для звільнення багатьох грузинських членів Верховного суду, як і сама дія, поставив під загрозу принцип судової незалежності. У Висновку Комітету з Прав людини і Цивільному Інтеграції Парламенту Грузії (Кутаїсі, 6 серпня 2013), Комітет дійшов висновку, що політичне переслідування мало місце щодо колишніх членів Верховного суду і що Парламент Грузії повинен обговорити відновлення прав даних суддів. Парламент запитав думки Вищої Ради юстиції Грузії щодо конституційності звільнення п'яти суддів. У той час як судді у Вищій Раді юстиції Грузії втратили повноваження, інші члени Вищої Ради юстиції Грузії дійшли висновку, що звільнення було неконституційним і порушило незалежність судової влади (18.03.2015). Існують можливості досягти дружньої домовленості у справі Лаліашвілі та інші проти Грузії (№ 88280), якщо їхні заяви будуть прийняті до розгляду Європейським Судом з прав людини. Однак, Суд не прийняв рішення про прийняття заяви Тамари Лаляшвілі і інших суддів. Після відновлення суддів Гвенетадзе і Турава, подальші кроки мають бути зроблені для відновлення інших суддів – Тамари Лаліашвілі і Мурмана Ісаєва, які були незаконно звільнені з Верховного Суду.

44. Звіт про ситуацію КРЄС за 2013 рік зачепив проблему звільнення Угорських суддів, через скорочення пенсійного віку. Член КРЄС від Угорщини повідомив, що між тим, що судді, мали можливість бути або призначеними повторно або отримати фінансову компенсацію. Вони мали можливість вибору, і більшість з них обрала компенсацію.

A4. Переведення суддів:

45. Протягом 2015 року КРЄС отримав кілька заяв від суддів Туреччини, які були переведені зі свого місця роботи до іншого внаслідок прийняття ними рішень.

Асоціація європейських Адміністративних суддів заявила, що кілька суддів адміністративних судів страждає від таких погроз вб'їк їх незалежності шляхом переведення до інших судів (переважно до податкових судів), раптового відведення від розгляду певних справ; звільнення суддів за прийняте ними рішення. В більш загальному вигляді у звіті 2013 року вже були розглянуті такі проблеми.

46. Група Люксембурзьких суддів (Groupement des magistrats luxembourgeois) від 2 жовтня 2014 адресувала лист КРЄС, привертаючи увагу до зміни в законі про судову організацію. Цим Голова Верховного Суду був уповноважений тимчасово делегувати суддів районних судів на посаду іншого судді згідно з розпорядженням, зробленому за поданням Генерального прокурора штату або враховуючи думку останнього.

47. Ця проблема була обговорена Бюро КРЄС, та було прийнято Коментар КРЄС (документ ССЖЕ-ВU(2014)7): КРЄС повторив правило, що термін повноважень судді є необхідним висновком їх незалежності і що обидва повинні бути гарантовані на максимально можливому правовому рівні кожною державою-членом Ради Європи. Судді не повинні отримувати нове призначення або переводитись на іншу судову посаду без згоди, крім випадків застосування дисциплінарних санкцій чи реорганізації судової системи.

48. Згідно зі звітом члена КРЄС від імені Бельгії, реформа судової влади включає також нову політику мобільності, яка особливо буде позначатися на суддях. Розділ Законодавства Державної ради розкритикував думку про реформу включаючи цей елемент, який в цілому, як помічається, ймовірно, впливає на сутність конституційного принципу безпеки перебування на посаді. Попередження щодо таких розробок вже було включено до Звіту 2013.

5. Прямий тиск

49. У лютому 2015 Рада суддів України прийняла Рішення № 1 та адресувала відкритий лист державним органам України і провідним міжнародним організаціям таким, як Рада Європи (КРЄС та інші органи) із закликом реагувати на загрозливу ситуацію в судовій системі в Україні. В результаті так званих "люстраційних законів" кілька посадових осіб були звільнені компетентними органами. Декілька суддів оскаржили дані дії у судах. У ході цих розгляду даних судових справ було проявлено індивідуальний та груповий тиск на суддів; ЗМІ висловлювали сильну критику щодо певних справ та представники Міністерства юстиції України та деякі депутати Парламенту, які навіть погрожували суддям звільненням та робили їх відповідальними за ухвалення рішень у певних справах, які не були піддані виконанню.

50. Серед інших підстав для скарг суддів було ініціювання кримінального провадження щодо суддів відповідно до ст. 375 Кримінального кодексу України, ("Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови"), які були розцінені суддями як спроба неправомірного тиску на суд. З даним наміром, Рада суддів України вирішила звернутися до Генерального прокурора України з пропозицією дослідити вагомні підстави для ініціювання кримінального провадження відповідно до ст. 375 Кримінального кодексу. Рада суддів України також звернула увагу суддів на їх обов'язок, повідомити правоохоронним органам про втручання в їх професійну діяльність.

51. 4 червня 2015 Рада суддів України підкреслила відсутність тенденції скорочення тиску на суддів, який було підтверджено численними скаргами окремих суддів до Ради суддів України. Дії громадських організацій та окремих представників, спрямованих на вираз їх власного ставлення до судової влади, часто супроводжувалися недоречним впливом і нападами, які мали тенденцію отримувати систематичний характер. Збільшилася кількість запитів членів

парламенту з вимогами та пропозиціями щодо розгляду певних справ, які є по суті втручанням у роботу судової влади.

52. 20 лютого 2015 голова Окружного Адміністративного суду Києва, України, адресував листа Генеральному секретарю Ради Європи, в якому стверджує, що прокуратура і міліція проводили обшук в певних залах суду, суддівських кабінетах та особистих кабінетах в суді, і що ця дія була безпідставною і проводилася з метою вчинення тиску на судову владу. Генеральний секретар направив цю скаргу до КРЄС та Консультативної ради європейських прокурорів (ССРЕ) для вивчення. Бюро КРЄС підготувало свої коментарі (документ ССЈЕ-ВU (2015) 4 від 5 травня 2015) у відповідь на цю скаргу, нагадавши, що основні принципи поділу влади, незалежності правосуддя та особистої незалежності суддів були необхідними передумовами для демократичного суспільства, яке керується принципом верховенства права.

53. Член КРЄС від України, листом від 30 березня 2015 року, представив увазі КРЄС відкритий лист Ради суддів України, а також Рішення Ради суддів України № 1, датованих 5 лютого 2015. Члени Бюро обговорили цю скаргу і підготували Коментар Бюро КРЄС з питання, який був об'єднаний з вищезазначеними коментарями КРЄС (документ ССЈЕ-ВU (2015) 4).

54. 19 червня 2015 року член КРЄС від України заявив, що в лютому 2014 року, Голова Верховного Суду України звернувся з відкритим листом до Парламенту, з підтримкою ініціативи президента України щодо ухвалення закону, який підсилює гарантії незалежності суду, захист прав та безпеку суддів та їхніх сімей. Причиною цієї ініціативи були численні випадки недоречного тиску на суддів, нападів і залякування. Жахливий приклад збройного нападу і вбивства судді районного суду змусив Голову Верховного Суду написати цей відкритий лист. Крім того, зв'язче вбивство судді районного суду Харкова і членів його сім'ї все ще залишається не розкритим. Вищезгаданий законопроект був відкликаний з Парламенту в листопаді 2014. У 2014 погрози і напади на суддів стали більш частими.

А6. Вплив виконавчої влади на відправленні правосуддя

55. Відповідно до звіту польського члена КРЄС, загальні суди (окружні суди, регіональні суди та апеляційні суди) в Польщі отримали гарантію незалежності тільки оскільки нагляд здійснювався Верховним Судом. Однак функцією адміністративного нагляду за загальними судами наділялося Міністерство юстиції. Міністр юстиції також відповів за частину бюджету торкаючись операцій тих судів, у той час як в самих судах міністром повноваження в цьому відношенні були делеговані офіційним особам, які підпорядковані Міністру – менеджери суду (так звані «директори судів»). Сильна позиція виконавчої влади – Міністерства юстиції – у зв'язку з загальними судами є довготривала традиція в польській правовій системі. Велике значення цієї традиції в інтерпретації застосовних регулюючих положень була підтверджена Конституційним Судом, який, у своїй постанові від січня 2009 року, оголосив, що адміністративне спостереження Міністра юстиції по загальним судам було конституційним. Конституційний Трибунал, в своїй постанові від березня 2013 року, також не знайшов ознак неконституційності в положеннях Закону про організаційну структуру загальних судів, уповноваживши Міністра створювати та розформувувати загальні суди за допомогою регулювання. В обох випадках це була Національна рада Судової влади, яка взяла на себе ініціативу, подавши клопотання про перевірку конституційності нормативних положень.

Постанови Конституційного Трибуналу отримали негативні відгуки від багатьох правових експертів, коли вони обмежили конституційне поняття незалежності і суверенітету загальних судів до сфери судового рішення. Тим часом Рада вважала, що суверенітет судової влади має бути підтриманий шляхом відібрання у Міністра юстиції всього контролю над операціями судів. Контролююча функція повинна бути взята на себе незалежним державним органом, наприклад, Національною радою Судової влади Польщі чи спеціалізованим адміністративним органом суду, створеному з цією метою. Постанова Конституційного Трибуналу продовжила

право Міністра юстиції створювати і розпускати загальні суди, що було також дуже критично сприйняте місцевими органами влади (округи). Причина полягала в тому, що з 1 січня 2013 року, Міністр юстиції розпустив 79 з найменших окружних судів, інтегрувавши їх до великих одиниць, як їх місцеві філії. 25% всіх окружних судів були таким чином розірвані. Ці суди спростили здійснення права громадян на справедливий суд. Отже, навіть при тому, що Конституційний Трибунал побічно оголосив, що реформа проведена Міністром юстиції була конституційною, в 2014 президент Польщі, представив Парламенту законопроект, який мав намір повторно активувати більшість розформованих судів. Закон був прийнятий і з 1 січня 2015 року, через два роки після розпуску було відновлено більшість розпущених окружних судів.

Незважаючи на рішення Конституційного Трибуналу від січня 2009 року, суди якої юрисдикції мають підпадати під адміністративний нагляд Міністра юстиції, залишився спірним питанням: це має застосуватися тільки до господарських та фінансових судів в якості бюджетних підприємств, або Міністр міг втрутитися також, коли це було ефективно до судочинства і якщо так, до якої міри? Поправка до закону про організаційну структуру загальних судів, переданих у 2011, який набрав сили в січні 2013, збільшила управлінські повноваження суду, якими наділяються керівники (менеджери) суду – офіційні особи, що повідомляють Міністру юстиції при зменшенні контролю голів суду над операціями суду тим більше, що зацікавлена політика укомплектування персоналом щодо адміністративного персоналу. Головам судів, незважаючи на те, що формально що вони є вище менеджерів суду, фактично, не надали ефективних інструментів, що дозволяли їм впливати на виконання обов'язків менеджерами суду, які відповідальні перед Міністром юстиції: (Міністр призначає і звільняє їх, фіксує їх зарплату, надає бонуси і премії, просуває їх і т.д.). Національна рада Судової влади піддала критиці ухвалені рішення, підкресливши їх дисфункцію загрозу, яку вони становили для незалежності судів як гілки державної влади, незалежної від виконавчої влади. У 2012 Рада подала заяву до Конституційного Трибуналу, кинувши виклик їх конституційності. У листопаді 2013 Трибунал постановив, що доручення менеджерів суду з компетентністю управляти адміністративним персоналом судів, відкидання президента суду, були конституційними.

56. Специфічна проблема, яка була піднята учасником КРЄС від Польщі, стосувалася останніх поправок до Закону про організаційну структуру загальних судів, які торкнулися відносини між суддями/судами та Міністром юстиції. Незалежність судів і суддів під адміністративним наглядом виконавчої влади була однією з найбільш важливих проблем для судової влади. Термін «адміністративний нагляд» вводить в оману, тому що, насправді, стосується не тільки адміністративної діяльності судів, але і таких видів діяльності, як додержання строків. До прерогатив польського міністра юстиції також включено ініціювання дисциплінарних проваджень щодо суддів, командировання суддів (тимчасове переведення суддів до Міністерства юстиції), нагляд за Національною школою суддів та прокурорів та вплив на призначення голів.

Зіштовхнувшись із введенням нової поправки до Закону «Про організаційну структуру загальних судів», яка дала Міністерству юстиції владу вимоги від голови апеляційних судів надання матеріалів справ, Національна рада Судової влади, стаючи на захист незалежності судів і суддів, вказала, що ця поправка є неконституційною. Учасник КРЄС від Польщі висловив думку, що ці регулюючі положення і особливо влада Міністра юстиції отримувати матеріали будь-яких справ, і зокрема коли це має відношення до спору між громадянином і державою, могла піддати серйозним сумнівам, можливість існування справедливого суду, який здійснюється незалежним та неупередженим судом, як це гарантується у статті 45 польської Конституції, статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини та

основоположних свобод, статті 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та статтею 47 Хартією основних прав Європейського союзу.

57. Учасник КРЄС від Бельгії 15 червня 2015 повідомив КРЄС, що в 2014, Департамент Правосуддя (організація в структурі судової влади) втратив автономію стосовно підбору персоналу. Судова влада, з одного боку контролювалася урядовим адмініструванням: жодний суддя, клерк або секретар не могли більше бути призначені, обрані або підвищені без згоди фінансового відділу контролю, який перевіряє фінансові та економічні наслідки такої дії.

Закон від 18 лютого 2014 мав на меті передавати управління державною службою в сфері правосуддя нещодавно створеним організаціям в судовій владі. Стаття 41 Закону залишила за Королем право визначення обсягу, стадій і процедур для передачі управлінських компетенцій. Це підняло питання щодо принципу законності запропонованої судової організації. Закон від 18 лютого 2014 встановив систему нагляду Міністрами юстиції та фінансів над виданням актів Колегіальним Судом та Касаційним Судом. Одним з інструментів такого контролю був контракт на управління. Це було юридичним поняттям, узятим із Закону «Про автономні державні підприємства». Встановлена мета полягала в тому, щоб закріпити пріоритети за Колегіями та Суди, щоб спрямовувати кошти, надані їм згідно цих пріоритетів, і таким чином дозволити виконавчій владі відігравати значну роль у встановленні судової політики. Закон дозволив Міністру юстиції замінювати рішення Колегіального Суду його/її власним рішенням, на запит Комітету з управління, якщо це стосувалося судової організації. Також було введено подвійний контроль за скасуванням. З одного боку Колегіальний Суд міг скасувати рішення Комітету з управління, яке було визнано таким, що протирічить обов'язковій інструкції або планом управління. Крім того, закон створив механізм для контролю та скасування рішень Колегіальних Судів та Президії Касаційного суду. Цей механізм прийняв форму двох урядових комісарів, які будуть присутні на засіданнях Колегіального Суду та Касаційного Суду і у кого було право оскарження будь-яких рішень Міністра юстиції.

Колегіальний Суд та Касаційний Суд Бельгії вважають, що ця вся система ігнорує незалежність судової влади. Це створює небезпеку втручання виконавчої влади у здійсненні судової влади. Законом від 18 лютого 2014 був повністю поданий на розгляд Конституційного (Структурного) Суду.

58. Асоціація європейських Адміністративних суддів (АЕАJ) повідомила 15 липня 2015, що, у зв'язку з нещодавно запровадженими адміністративними судами першої інстанції в Австрії, в частині австрійських земель («Lander») голова адміністративного суду при здійсненні його/її адміністративних повноважень підпорядковувалися постановам уряду земель. У цих землях (наприклад, Відень), управління правосуддя знаходиться під значним впливом уряд, які АЕАJ розглядає як такі, що НЕ відповідають статтям 4 і 7 Рекомендації Rec(2010)12.

59. Асоціація європейських Адміністративних суддів також повідомила про подальші втручання в управління роботою суддів у Латвії. Навіть при тому, що суддя адміністративного суду мав право на призначення дати першого (початкового) судового слухання в конкретній справі, у частині регіональних судів (найбільше в адміністративному регіональному суді), це було включено до повноважень голови, який фактично призначав дату слухання. Це мало також практичні наслідки, такі як необхідність відкласти слухання, оскільки у цей день не є можливим підготувати та проголосити рішення. АЕАJ вважає це порушенням статей 4 і 6 Рекомендації Rec(2010)12.

В. Порушення стандартів формування та функціонування Рад Правосуддя

60. Незалежність судової влади також може бути порушена шляхом ослаблення організації, яка наділена правом захисту судової незалежності, якою, у багатьох випадках, є Радою

Правосуддя. Існують різні засоби ослаблення цієї організації: шляхом зміни складу Ради, шляхом скорочення її повноважень або шляхом скорочення фінансового або іншого забезпечення.

61. Ради Правосуддя є організаціями, мета яких полягає в тому, щоб охороняти незалежність судової влади та окремих суддів, таким чином сприяти ефективному функціонуванню судової системи (Рекомендація Rec(2010)12, параграф 26). КРЄС в своїх Висновках № 1 (2001) (параграф 45) та № 10 (2007) про служіння Ради Правосуддя суспільству та Висновку Венеціанської Комісії (Висновок про незалежність судової системи, частина перша: Незалежність суддів (параграф 32), прийнятий Венеціанською Комісією в її 82-му Пленарному засіданні (м. Венеція, 12-13 березня 2010)), та Рекомендація Rec(2010)12, параграфи 26 - 29 – це все рішення, що стосуються даного питання.

62. Ці документи також стосуються питання утворення Рад. Рекомендації Rec(2010)12 встановлюють, що не менше як половина членів таких рад повинна бути обрана з числа суддів, їхніми колегами з усіх рівнів судової влади, і також повинна поважати плюралізм в судовій владі. Висновок КРЄС № 10 та Велика Хартія суддів вказують, що Ради Правосуддя повинні бути складені більшою мірою з суддів, обраних їх колегами. Цей Висновок також закріплює, що судді мають бути обрані методом, що гарантує найширше представлення судової влади на всіх рівнях. Цей текст йде далі в заяві, що члени Рад Правосуддя не повинні бути діючими політиками чи членами парламенту, уряду або управління.

63. Як згадано вище, 10 січня 2014 КРЄС отримав запит щодо законопроекту «Про внесення змін до Закону про Вищу Раду суддів і прокурорів та Пов'язаних з ним Законів» від Заступника Генерального секретаря Вищої Ради суддів та прокурорів Туреччини (HCJP). Крім того, КРЄС отримав, 9 січня 2014 року, інформацію щодо проблеми від Магістрату для європейських та демократичних свобод (MEDEL) з доданим листом YARSAV (Асоціація суддів і прокурорів Туреччини) щодо того ж законопроекту. Європейська Асоціація суддів (EAJ) також просила дослідити дані поправки. Занепокоєння було пов'язано з тим, що ці зміни будуть піддавати небезпеці незалежність Вищої Ради суддів і прокурорів Туреччини і турецької судової влади взагалі.

64. Бюро КРЄС підготувало свій Коментар 12 лютого 2014 (документ CCJE-BU (2014) 2), в якому вказало, що головна реформа запропонованого пакету, який торкнувся повноважень HCJP, показує, що вплив Міністра юстиції було б надзвичайно збільшено, включаючи вплив на призначення суддів та прокурорів, що дозволить Міністру юстиції втручатися у функціонування HCJP. Компетенцію HCJP було б зменшено, внутрішня структура HCJP та керівництво HCJP було б реорганізовано, Академію Правосуддя Туреччини було б реструктуровано, HCJP більше не відповідало за навчання без відриву від виробництва, і термін повноважень всього управлінського складу та іншого апарату HCJP був би припинений, у зв'язку з набранням законної сили новим Законом. Все це протирічило вищезазначеним європейським стандартам.

65. Учасник КРЄС від Мальти повідомив, 19 травня 2015 року, що були обговорені реформу Ради Суддів. В склад Ради Суддів включено більшість представників судової влади, але вона не мала жодних управлінських повноважень, та могла лише приймати Застереження.

66. У Звіті 2013 було згадано відсутність в Чеській Республіці Ради суддів. Член КРЄС від Чеської Республіки 29 травня 2015 року зазначив, що з 2013, жодних важливих змін не відбулося. Чеська Республіка все ще не має ніякої форми самоврядування в системі правосуддя. Новий Міністр юстиції навіть розпустив комісію яка мала її створити.

67. Учасник КРЄС від Словаччини доповів, 27 травня 2015 року, що були сталися важливі покращення стосовно Суддівської Ради. Згідно Конституційному акту при внесення змін та

доповнень до Конституції Словачької Республіки, з 1 вересня 2014 року, половина членів Ради суддів (JC) була обрана їх колегами, і половина з них були призначені Міністерством юстиції (3), обрані Парламентом (3) і призначені президентом (3). Голову Ради, а також саму Раді наділено більш широкими повноваженнями в певних сферах щодо судової влади.

68. 19 червня 2015 член КРЄС від України звернувся з приводу Закону України "Про відновлення довіри до судової влади в Україні", який набрав чинності в квітні 2014, відповідно до якого повноваження членів Вищої Ради юстиції України (ВРЮ) та Вищої Кваліфікаційної Комісії суддів України (ВККС), крім учасників, визначених за посадою (Голова Верховного Суду, Міністр юстиції, Генеральний прокурор), були б припинені перехідними положеннями цього закону. Таким чином, робота двох головних органів, які уповноважені вирішувати питання пов'язані з призначенням і звільненням суддів та притягненням їх до дисциплінарної відповідальності, була б паралізована. Також були б припинені повноваження делегатів З'їзду суддів України – вищого органу суддівського самоврядування, уповноваженого призначити членів ВРЮ, ВККС та суддів Конституційного суду. Верховна Рада України, Президент України, З'їзд суддів України, З'їзд Адвокатів України, З'їзд представників найбільших юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ України – всі мали призначити по три члени Вищої ради правосуддя України і всеукраїнська Конференція прокурорів – два члени ВРП. Обрання нових членів ВРП деякими з цих органів були відкладені з різних причин, так, щоб вже червні 2015 новостворені органи змогли почати свою роботу. Через цю затримку деякі судді не мали можливості піти у відставку або перевестися до інших судів. Що стосується сьогоднішнього, кворум ВРП був зібраний. Однак, більшість Вищої Ради Правосуддя має складатися з суддів, обраних їхніми колегами. Це все ще не відбулося і суперечить європейським стандартам.

69. Учасник КРЄС від Ірландії вказав 1 липня 2015 року, що обговорення та формування правової основи для виникнення Ради Правосуддя тривають, але знаходяться на завершальній стадії.

Було ще невідомо, чи будуть такі законні положення впровадженні до наступних загальними виборів, які відбудуться найпізніше навесні 2016 року.

70. Член КРЄС від Франції 11 вересня 2015 року вказав, що незалежність суддів була відносно добре забезпечена за допомогою втручання Вищої Ради юстиції (CSM) в процесі призначення та підвищення. Незважаючи на те, що, формально, всі призначення регулювалися Декретом президента республіки, рішення щодо призначень до Касаційного суду, перших голів апеляційних судів та інших голів судів належало CSM. Для всіх інших суддів, призначення або підвищення здійснювалося Міністром юстиції, який повинен отримати згоду від CSM. Таким чином відповідальність за процес загалом залишилася між виконавчою і судовою владою гарантувати повну незалежність останньої. У Франції існує принцип єдності між суддями та прокурорами: будь-який держслужбовець міг бути призначений суддею або прокурором і, в ході своєї кар'єри, міг змінити один рід діяльності на інший. Статус суддів, тим не менш, відрізняється: в той час коли суддя незалежний і недоторканий, прокурор знаходиться в ієрархічному підпорядкуванні Міністру юстиції, який знаходиться на вершині цієї ієрархії; він або вона міг бути переведений без його/її згоди. В питанні призначення обвинувачів CSM мав тільки консультативну роль, і у Міністра не було зобов'язання враховувати думку CSM щодо призначення. Реформа прагне збільшувати повноваження CSM шляхом встановлення необхідної узгодженості з CSM, як вимога для призначення прокурорів.

71. Але крім цього позитивного проекту необхідно звернути увагу на склад CSM, а також його компетенцію. Вже в Звіті 2013 склад Ради був підданий критиці. Французький учасник КРЄС підкреслив, що судді перебувають у меншості в складі CSM. Він повідомив, що терміни повноважень членів CSM були обговорені, і щодо суддів і щодо учасників, які не є представниками судової влади. Учасник КРЄС від Франції також згадав відсутність

повноваження CSM щодо навчання суддів та щодо визначенні бюджету системи правосуддя. Триває обговорення реформи CSM.

С. Скорочення суддівської винагороди

72. Незалежність суддів також вимагає економічної незалежності, яка повинна бути передбачена законодавством. Рекомендації Rec(2010)12 закріплювали, що винагорода суддів має бути відповідною їх професії та відповідальності, і бути достатнім для забезпечення їх від впливу на їх рішення та від ризику вчинення корупції. Також повинно бути гарантовано виплату пенсії за вислугу років, яка має бути в розумному відношенні до рівня їх винагороди в період здійснення повноважень. Певні положення закону повинні бути запроваджені як гарантія проти скорочення винагороди, в т.ч. суддівської. Така ж пропозиція має місце у Висновку КРЄС № 1 та у Європейській хартії про закон «Про статус суддів».

73. Навіть у часи економічної кризи, законодавча та виконавча влади різних держав-членів повинні зрозуміти, що серйозне скорочення зарплат суддів є потенційною загрозою їх незалежності та належному відправленню правосуддя і може піддати небезпеці (об'єктивно і суб'єктивно) роботу суддів. Такі заходи, при необхідності, повинні завжди обмежуватися своєчасно: див. (Висновок № 2 (2001) щодо фінансування та управління судами щодо ефективності судової влади та статті 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, параграф 12).

74. Кілька країн, що знаходяться в економічній кризі, вибрали шлях скорочення зарплат посадових осіб, включаючи суддів. Незалежно від викладеного вище такі заходи зменшення суддівської винагороди не може бути більшим, за аналогічні скорочення відносно інших посадових осіб. Інакше це порушило б принцип рівності, встановленого як загальний принцип законності, і це буде суперечити параграфу 54 Рекомендації Rec(2010)12.

75. У Звіті за 2013 рік про скорочення доходу суддів повідомили члени від Кіпру, Чеської Республіки, Німеччини, Ірландії, Італії, Латвії, Португалії, Словаччини, Словенії та Іспанії. Не було жодних скарг і ніяких звітів про розвиток з Італії, Латвії, Португалії та Іспанії.

76. 27 лютого 2015 Асоціація суддів Чорногорії звернулася до КРЄС, та надіслала повідомлення щодо проблеми у питанні зарплат суддів, особливо тому що Міністерство фінансів Чорногорії спроектувало новий закон про зарплати в державному секторі, який імовірно містив серйозні негативні новели для прав суддів.

77. Бюро КРЄС обговорило цей запит і підготувало відповідь КРЄС від 14 квітня 2015 року. КРЄС привітав участь професійних об'єднань, створених суддями в рішеннях, що стосуються визначення фінансових ресурсів та їх розподілу на національному та місцевому рівні, і згадав Рекомендацію Rec(2010)12 Комітету Міністрів Ради Європи до держав-членів щодо суддів: незалежність, ефективність і відповідальність, а також кілька Висновків КРЄС та Велика Хартія суддів прийняту в 2010 році, яку Чорногорія повинна розглянути і якої дотримуватися.

78. Учасник КРЄС від Мальти повідомив, 19 травня 2015 року, що зарплата суддів гарантувалася Конституцією, але їх реальна заробітна плата була збільшена за рахунок пільг. На той час не було встановлено, чи можуть ці пільги бути зменшені урядом, або також гарантуватися. Ця невизначеність була визначена як зменшення незалежності судової влади.

79. Учасник КРЄС від Словаччини вказав, 27 травня 2015 року, що труднощі, все ще тривають, судді постійно недооцінені, ревалоризація зарплат суддів все ще була призупинена незважаючи на офіційні заяви про значне поліпшення в словацькій економіці. Крім того, майбутня зміна в системі соціального забезпечення суддів могла викликати значні скорочення пенсій суддів.

80. 29 травня 2015 учасник КРЕС від Чеської Республіки вказав, що одна позитивна подія мала місце: судді досягли успіху у своєму позові проти держави, і Верховний Суд вирішив, що скорочення їх зарплат були незаконними. Зарплати суддів збільшилися, а держава повинна була повернути їм частину грошей через скорочення. З боку політиків (і журналістів) цей випадок використовується для негарантованої та масової атаки проти суддів.

81. 19 червня 2015 учасник КРЕС від України повідомив, що закон "Про судоустрій та статус суддів", який був прийнятий (07 липня 2010 року) 02 березня 2015 року, передбачав поступове збільшення суддівської винагороди, щоб досягти достатнього рівня винагороди суддів згідно з європейськими стандартами. Таким чином, з 1 січня 2014, розмір офіційної зарплати судді місцевого суду повинен був бути рівний 12 мінімальним заробітним платам, а з 1 січня 2015 - 15 мінімальним заробітним платам. Однак наприкінці 2013, впровадження підвищення офіційної зарплати в 2014 було припинено. Влітку 2014 обмеження на максимальну суму винагороди судді (включаючи виплату заробітної плати та доплат) було визначено на рівні 15 мінімальних заробітних плат. Наприкінці 2014 збільшення офіційної зарплати було скасовано, і тому в 2015, розмір офіційної винагороди судді місцевого суду залишився на рівні 2013 року - 10 мінімальних заробітних плат. Крім того, Закон закріпив обмеження в 2015 максимальної суми винагороди судді, включаючи офіційну зарплату судді і додаткові виплати за перебування на адміністративній посаді, розміру стажу та інших додаткових виплат, до 7 мінімальних заробітних плат. Рада суддів України неодноразово зверталася до керівництва держави, з проханням переглянути ці зміни, оскільки вони безпосередньо суперечать Конституції України та Європейським стандартам та принципам щодо суддівської винагороди. З квітня 2015 такі обмеження були скасовані на законодавчому рівні. Інші зміни торкнулися умов пенсійного забезпечення суддів у відставці. Таким чином вищезгаданий Закон яким фіксував розмір суддівської винагороди рівні 10 мінімальних заробітних плат зменшив розмір щомісячного довічного утримання суддів у відставці з 80% до 60% середньомісячної зарплати судді. З 1 червня 2015 такі платежі припинилися в цілому.

82. Щодо Угорщини, член КРЕС повідомив 30 червня 2015, що значні успіхи вже досягнуті в розробці моделі прогресії, яка впливає на кар'єру судді. Мета якої полягала в тому, щоб представити заключну проект кар'єрної модель для прийняття урядом у жовтні 2015. Проект був підготовлений Національним Службою Правосуддя, Національною Судовою Радою, Угорською Асоціацією суддів і Союзом Працівників Суду у співпраці та за партнерства Верховного Суду. Експертна організація була створена для координування зусиль та консультацій із зацікавленими сторонами. Ініціатива мала спільну підтримку в судовій владі. Як перший крок у всеосяжному огляді структури винагороди для судової влади, зарплати клерків (держслужбовці судів початкового рівня без незалежної влади) та секретарі суду (вдосконалений рівень держслужбовців з незалежною владою в визначених випадках) були збільшені на 10% у 2015 році.

83. 1 липня 2015 учасник КРЕС від Ірландії заявив, що однією з проблем судової реформи була потреба в установі незалежного органу для управління рівнями винагороди та умовами обслуговування членів судової влади, а також поліпшення ситуації щодо дуже значних скорочень зарплати. Тому створення Незалежного контролюючого органу в сфері винагороди було розпочато, що розглядалося як особливий пріоритет Асоціації суддів Ірландії (АІІ) і членів ірландської судової влади в цілому. Питання було обговорене на зустрічах між судовою владою та урядом. В принципі не було великої кількості заперечень щодо заснування такої організації. Однак, на думку уряду, питання має наслідків і потенційного впливу має бути обговорено на ширших переговорах за участю уряду і профспілок держслужбовців. Тому найбільш імовірно, що питання не будуть вирішені до майбутніх загальних виборів. Хоча проблема залишилася у головному пріоритет для АІІ.

84. Під час економічного спаду дуже істотні скорочення були накладені на ірландську судову владу, разом з усіма іншими службами, які отримують виплати з державних фондів. Оскільки ірландська економіка почала оговтуватися від недавньої кризи, уряд, на дуже повільній і поступової основі, розпочав здійснення розвитку фінансового законодавства в надзвичайних умовах. Цей розвиток містив переваги для судової влади, але прогрес цій галузі є дуже повільним.

85. Стосовно Німеччини, член КРЄС заявив 04 липня 2015 року, що, винагорода суддів у в період між 2003 і 2012, що стосуються декількох випадків було на розгляді Федерального Конституційного суду. Згідно з недавнім рішенням цього суду існує конституційне право винагороди відповідно посаді (стаття 33(5) Конституції Німеччини). Акти Парламенту щодо регулювання винагороди можливо переглянути тільки на предмет «явної недостатності». Показниками цього було наступне: значні відмінності протягом декількох років між винагородою суддів та зарплатами інших державних службовців; істотна різниця у зв'язку з розробкою рівнів загальної заробітної плати протягом деяких років; істотна відмінність з урахуванням загальних цінових показників; неадекватне підвищення винагороди за наступний ранг і просування по службі; істотна різниця рівня винагороди в Землях (регіонах). Суд ухвалив, презумпцію щодо невідповідності винагороди, якщо принаймні три з цих п'яти показників мали місце. Такі подальші елементи будуть розглянуті: кваліфікація і відповідальність, і інші переваги (наприклад, медичне страхування), порівняння з позицій наближення до державної служби (наприклад, практикуючі юристи), але і бюджетні обмеження будуть враховуватися. На думку суду, з тим щоб забезпечити розгляд цих параметрів, парламент був зобов'язаний вказувати причини, відповідні законодавству.

86. Асоціація європейських Адміністративних судів (ААЖ) 15 липня 2015 року вказала, що відносно Словенії, проблеми, щодо яких повідомлено АЕАЖ в 2013 році, були вирішені. Ці проблеми знайшли відображення у заявах, зроблених деякими політичними партіями, що винагорода суддів повинна залежати від результату їх діяльності. Однак жодної зміни не було внесено до законодавства.

87. АЕАЖ 15 липня 2015 року заявила, про лист до Швеції від АЕАЖ від 13 січня 2013 року щодо проблеми винагороди суддів, що залежать від результату їхньої діяльності, який суперечив статтею 55 Рекомендації Rec(2010)12 з Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність і відповідальність. Як зазначила АЕАЖ, ці проблеми все ще існують у Швеції. Робота суддів повинна бути оцінена при визначенні розміру зарплати щодо кожного окремого судді; проте, роботодавець не повинен дозволяти результату залежати від того, що ухвалив суддя у певному випадку. Тому щорічне збільшення винагороди могло коливатися між 1-5% (або більше) в тому ж суді. Жодне підвищення зарплатні (0 відсотків), застосовується в якості дисциплінарного заходу до «неслухняного» судді.

D. Відсутність ресурсів

88. Додержання статті 30 Рекомендації CM/Rec(2010)12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки є необхідною умовою для захисту прав кожної особи, відповідності вимогам статті 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (ЕCHR), юридичної визначеності і суспільної довіри до норм закону. Згідно зі статтею 33 тієї ж Рекомендації, кожна держава повинна розподілити відповідні ресурси, засоби та обладнання між судами, щоб дозволити їм функціонувати у відповідності зі стандартами, закріпленими у статті 6 ЕCHR та дозволити суддям працювати ефективно. У Висновку КРЄС № 2 (2001) вже підкреслив вимогу достатнього забезпечення розподілу ресурсів між судами, щоб дозволити їм функціонувати відповідно зі стандартами, встановленими у статті 6 Конвенції.

89. У Звіті 2013 було зазначено, що відсутність відповідних ресурсів, необхідних судам, було проблемою в Бельгії, Франції, Ірландії, Португалії та Іспанії.

90. Член КРЄС від Мальти 19 травня 2015 року повідомив, що Європейський союз ухвалив Думку, що було виявлено, що загальна кількість членів судової влади в Мальті є одним з найнижчих в ЄС і що ця кількість має бути подвоєна. Ця Думка була представлена більше ніж рік тому, і досі нічого не було зроблено, а загальна кількість суддів залишилася такою ж. Судді неодноразово скаржилися, що кожен з них повинен виконувати роботу за двох суддів. Уряд зазначив, що має намір призначити юристів, щоб допомогти суддям із здійсненням ними своїх функцій і таким чином прискорити процес ухвалення рішень. Однак, існує потреба у збільшенні чисельності суддівського корпусу у зв'язку з великою кількістю справ.

91. Учасник КРЄС від Словаччини повідомив, 27 травня 2015, що постійна відсутність фінансових, технічних та людських ресурсів та збільшення кількості справ в усіх судах призвело до страйку суддів більш високого рівня та співробітників апаратів судів в лютому 2015 року.

92. Учасник КРЄС від Бельгії 15 червня 2015 повідомив про політику скорочення штату і бюджету судової влади, яка призвела до конкуренції між різними судовими органами для отримання життєво важливої частини доступного фінансування. Такі скорочення підірвали функціонування судової влади та її здатність виконувати її конституційну місію. Було прийнято рішення виконавчою владою для заповнення тільки 90% вакансій, навіть при тому, що посади, що не були зайняті, гарантувалися відповідно законодавству: штат канцелярії також не був замінений, навіть при тому, що він також окреслений правовими рамками. Кількість таких вакантних посад відповідає 20% загальної кількості, передбаченої законодавством. Кілька судових юрисдикцій повинні були зменшити робочі години канцелярій або зменшити обсяг послуг, що надаються відвідувачам суду. Відсутність суддів, а також працівників несуддівського штату вимагало відкладати розгляд справ, призначених до слухання або чекати до 2017 і більше для їх призначень.

Будівлі суду погано утримувалися та забезпечувалися, таким чином створивши небезпеку для здоров'я та життя тих, хто там працював, а також для відвідувачів суду, які повинні були туди з'явитися. Модернізація комп'ютерних систем не розвинулася. Звіти, запити, скарги, попередження і офіційні повідомлення, адресовані органам управління, не мали відповіді або в них (відповідях) зазначалося про брак бюджетних коштів.

93. 10 липня 2015 Рада адвокатів та юридичних товариств Європи (ССВЕ) повідомили, що в Бельгії, Міністр юстиції в недавньому інтерв'ю прокоментував, що ніякі серйозні інвестиції не робилися в судову владу протягом 100 років. Згідно ССВЕ ця заява дає ясну картину застарілості державної судової системи. ССВЕ вказує, що зневіри та відчай усіх зацікавлених сторін і відсутність впевненості осіб що звертаються до суду, стали справжніми проблемами.

94. 19 червня 2015 учасник КРЄС від України заявив, що вже до кінця 2013 Державна судова адміністрація України звернулася до керівних органів з вимогою внесення змін до державного бюджету на 2014, оскільки лише 50% необхідної суми відрахувань було виділено на потреби судової влади. У 2014 фінансування судової системи залишилося приблизно на рівні між 2011 і 2012 роками. У 2015 тільки одна третина від суми, яку запитує Державна Судова адміністрація, була виділена з державного бюджету. Тих коштів, які були асигновані з державного бюджету для оплати зарплат суддів і апарату судів, буде достатньо лише до жовтня 2015.

95. 19 червня 2015 учасник КРЄС від Литви вказав, що статус суддів та судової влади був встановлений в конституції, і судова влада повинна мати повну незалежність від виконавчої та законодавчої влади. Однак існувала довгострокова проблема, яка не була вирішена

внаслідок відсутності фінансування. Недостатній рівень безпеки в більшості судів, крім Верховного Суду Литви та Вищого Адміністративного суду Литви, залишається проблемою. Будь-яка особа може вільно увійти до приміщення суду (зали суду і навіть кабінетів суддів та працівників). Через це судді та персонал судів хвилювалися з приводу своєї безпеки. Згідно більш раннього правового регулювання, захист/безпека судів перебувала під юрисдикцією поліції, незважаючи на те, що насправді це не виконувалось. Коли закон було змінено, дані умови були скасовані.

96. Член КРЄС від Франції заявив 11 вересня 2015 року, що судова система була сильно підірвана бюджетними труднощами. Здавалося, що бюджет системи правосуддя у Франції уникнув рішучих скорочень, яким були піддані інші державні служби, але потрібно підкреслити, що це було через витрати на тюремну систему, яка поглинула істотну частку бюджету судової системи. Суди та їх органи постраждали від відсутності людських ресурсів, включаючи суддів, прокурорів та працівників апарату. Отже, органи управління були змушені надати пріоритет цивільним і кримінальним справам. Матеріальні ресурси були недостатні, і комп'ютерне обладнання було часто неефективним та застарілим та замінено дуже пізно. Бюджети суду не гарантували своєчасну оплату особам, які надають послуги системі правосуддя, включаючи експертів. Це було, на жаль, характерно для судів, що є «в стані припинення платежів» в середині календарного року, так, щоб особи отримали винагороду багато місяців потому після їх участі в судових справах. Така ситуація, швидше за все, не тільки стримувала кращих професіоналів від надання своєї підтримки судовій системі, але також, ймовірно, підірвали міць рішень суддів, які іноді не наважувалися звернутися до допомоги цих фахівців, знаючи фінансові наслідки.

97. Член КРЄС від імені Нідерландів повідомив, що судді в Нідерландах були стурбовані навантаженням і його негативним впливом на якість їх роботи, що знайшло відображення в Маніфесті, що приблизно 700 суддів підписали, та в нещодавній доповіді ревізійної комісії які відвідали всі суди країни.

98. Асоціація європейських Адміністративних суддів (АЕАЖ) 15 липня 2015 доповіла щодо Греції, що бюджет 2015 року для судової влади становив 561.000.000 євро, який відповідав 0,36% всього державного бюджету. Так само минулорічні обмеження в бюджеті створили умови, яких явно не достатньо для виконання обов'язків і важливої ролі забезпечення захисту прав людини та основоположних свобод. Ефективна робота національної судової системи не була можлива. Всебічна відсутність ресурсів не відповідає нормам статті 33 Рекомендації Rec(2010)12.

Е. Порушення принципу неприпустимості розгляду вже вирішеної справи органами інших гілок державної влади, а також невиконання судових рішень

99. Європейська Асоціація суддів (ЕАЖ) стверджувала, що в Туреччині у справах проти суддів Ozelik та Baser (Озелік та Базаж), винесення рішення було заблоковане (див. вище частина А).

100. Асоціація європейських Адміністративних судів підтримала цю позицію та додала, що інші рішення суду не були також приведені у виконання, більшість з них – рішення адміністративних суддів. Асоціація розглядає дане як порушення положень Висновку КРЄС № 13, а також стаття 12 Рекомендації Rec(2010)12.

101. Щодо не примусового здійснення остаточних рішень суду АЕАЖ також згадав ситуацію в Греції, де остаточні рішення суду були скасовані внутрішньодержавними законами (приписаний в контексті Програми економічних регулювання та Меморандумів про домовленість).

Ф. Недоліки в організації навчання суддів

102. КРЄС згадує, що, згідно з параграфом 56 Рекомендації Rec(2010)12, суддям потрібно надавати теоретичну і практичну початкову підготовку та навчання без відриву від виробництва, повністю фінансоване державою. Параграф 57 тієї ж Рекомендації вказує, що незалежна влада має гарантувати в повній відповідності з освітньою автономією, що початкова підготовка і програми навчання без відриву від виробництва задовольняють вимоги відкритості, компетентності та неупередженості, що властивий суду. У Висновку КРЄС № 4 (2003) про належну початкову підготовку та навчання без відриву від виробництва для суддів на національних та європейських рівнях, КРЄС розробила більш докладні стандарти навчання суддів. Згідно з параграфом 16 цього Висновку, відповідальність за навчання має бути доручена не Міністерству юстиції або будь-якому іншому органу законодавчої або виконавчої влади, але самій судовій владі або незалежному органу. Згідно з параграфом 8 Великої Хартії вільностей, початкова підготовка та навчання без відриву від виробництва право і обов'язок для судді.

103. 19 травня 2015 учасник КРЄС від Мальти повідомив, що навчання взагалі не проводиться, перш ніж кандидат у судді буде призначений на посаду.

104. Член КРЄС від Польщі зазначив 19 червня 2015 року, що Національна Школа Суддів та Державних обвинувачів, яка відповідальна за початкову підготовку (навчання кандидатів на посаду судді або прокурора) і навчання суддів, контролюється Міністром юстиції, як було згадано у Звіті 2013. Міністр призначає і звільняє директора та заступників директора школи, встановлює розмір їх зарплати, встановлює бюджет, управляє навчальними планами і навіть обирає викладачів. Національна рада Судової влади висловила свою думку, що Судова Академія повинна контролюватися Радою, оскільки її робота і функції пов'язані з незалежністю судів і суддів.

105. В Туреччині до теперішнього часу Вища Рада суддів і прокурорів була відповідальна за навчання без відриву від виробництва суддів. Законопроект, який був згаданий вище під пунктом ХХХХХ (і який був прокоментований КРЄС в ССЖЕ-ВУ (2014) 2) запропонував, щоб відповідальність за навчання без відриву від виробництва суддів була передана Академії Правосуддя, яка повинна бути повністю реструктурована, діючі посадові особи повинні бути звільнені і нові члени призначені. Це дало б вирішальний вплив міністру юстиції. КРЄС вказав, що ця поправка явно суперечить європейським стандартам. Висновок № 4 про початкову підготовку і навчання без відриву від виробництва суддів і Висновок № 10 закріплювали, що головний вплив на навчання має бути самою судовою владою, а не міністром юстиції.

106. Учасник КРЄС від імені Франції повідомив, що Вища Ради юстиції позбавлений будь-якої влади над навчанням суддів.

107. Не було жодних нових звітів про розвиток навчальних центрів в Чеській Республіці і Туреччині, обидва з яких є в дефіциті, про які повідомляють, у Звіті 2013 року.

G. Відсутність об'єктивних критеріїв оцінки роботи суддів

108. У Висновку № 11 (2008) щодо якості судових рішень (параграфи 57-75) КРЄС розробив стандарти для оцінки суддів і системи правосуддя. Оцінка результату суддів не повинна загрожувати їх незалежності. Як і з призначенням та заохоченням суддів, їх оцінка повинна покладатися на об'єктивні і обумовлені критерії та базуватися виключно на їх професійній компетентності. Будь-яка методологія для оцінки якості судових рішень не повинна втручатися в незалежність судової влади або в цілому або на окремій основі. Оцінка якості судових рішень повинна бути зроблена, насамперед, на основі основних принципів Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (ЕЧПР). Це не може бути зроблено тільки в світлі міркувань економічного або управлінського характеру. Використання економічних

методів потрібно розглянути ретельно. Роль судової влади повинна, насамперед, застосувати і приводити в дію закон і не може належним чином бути проаналізована з точки зору економічної ефективності.

109. У 2013 році Польща зазначала про відсутність критеріїв, а Сербія вказала, що критерії є занадто поглибленими статистику. Немає жодних звітів про розробку системи оцінювання в Польщі та Сербії.

Н. Порушення прав суддів на свободу об'єднань

110. Не було повідомлено про будь-які проблеми з цього питання.

I. Труднощі пов'язані з кодифікацією принципів суддівської етики

111. Не було повідомлено про будь-які проблеми з цього питання.

J. Труднощі у відносинах між системою правосуддя та ЗМІ

112. Вплив ЗМІ, зокрема на суспільну думку, є настільки великим, що його роль повинна бути розглянута в перспективі, зокрема щодо принципу незалежності правосуддя та суддів. КРЄС пильно стежить за цією ситуацією, де ЗМІ могли використовуватися іншими гілками державної влади (неважливо, чи вони знаходяться на державній або приватній основі), щоб здійснити тиск або вплинути на суддів. Сильна або тривала критика, здійснена ЗМІ щодо конкретного судового рішення, може означати такий тиск. Зокрема не прийнятним є те, що ЗМІ повинні використовуватися іншими державними чи приватними силами, зокрема політичною владою, безпосередньо для нападу на рішення окремих суддів.

113. Висновок КРЄС № 7 (2005), параграфи 22-55, містить положення щодо відносин між суддями та ЗМІ. Рекомендації Rec(2010)12, параграф 18, встановлює, що органи виконавчої та законодавчої влади не мають коментувати рішення суддів у спосіб, який може підірвати незалежність, або суспільну довіру до, судової влади.

114. У Звіті за 2013 рік проблеми між системою правосуддя та ЗМІ були перераховані щодо Італії, Польщі та Словаччини. Немає ніякого оновлення інформації щодо ситуації в Польщі та Італії протягом нового звітного періоду.

115. Учасник КРЄС від Словаччини зазначив 27 травня 2015 року, що ситуація частково покращилася. Однак критика судових рішень політиками все ще має місце.

К. Доступ до правосуддя

116. Головне питання доступу до правосуддя розглядалося як проблема, яка існує протягом цього звітного періоду.

117. Стаття 6 і 5 Європейської конвенції з прав людини та основоположних свобод та багатьох інших європейських і міжнародних правових документів закріплює загальне право мати можливість доступу до суду. Тому доступ для використання цього права повинен бути відкритий для всіх, не тільки в теорії, а й на практиці.

118. Член КРЄС від імені Нідерландів згадав, що проблема доступу до справедливості піднята законодавцем, щодо більш високого судового збору, обмеження на правову допомогу і скорочення «судових повноважень» шляхом передачі функцій від судової влади до прокуратури.

119. Учасник КРЄС від імені Франції заявив 11 вересня 2015, що доступ до правосуддя має бути поліпшений, в першу чергу зокрема щодо правової допомоги та контакту з судами електронними засобами. Судова система занадто складна, характеризується поділом

адміністративних та загальних юрисдикцій, різноманітністю судів (Верховні суди, окружні суди, господарські суди, суди по трудовим спорам, суди щодо питань соціального забезпечення тощо) з різними складами і процедурами. Це - джерело штучних конфліктів і затримок обробки справ, всупереч вимогам статті 6 Європейської конвенції з прав людини.

120. Щодо Греції, Асоціація європейських Адміністративних суддів (АЕАД) 15 липня 2015 року вказала, що під аспектом «прискорення», серед іншого були внесені поправки до процедурних умов. Вони мали ефект, який більше не гарантував доступ до правосуддя та ефективного судочинства особливо в податкових справах (особливо для фінансово слабших громадян).

Висновки

- Як зрозуміло із звітів та запитів, які були отримані КРЄС протягом звітного періоду (жовтень 2013 - вересень 2015), щодо все ще існують побоювання з приводу належного впровадження відповідних стандартів Ради Європи у певних державах-членах.
- КРЄС повторює звіт, зроблений на його Висновок №1 (2001), параграф 6: «що найважливіше значення має не удосконалення принципів та ще менш гармонійних інститутів, а повна реалізація тих принципів, що вже були розроблені».
- КРЄС висловлює занепокоєння, що, здається мали місце тенденції, які носять потенціально ризиковий характер для незалежності, а також появи незалежності судової влади з наслідком, що довіру, яку суспільство буде мати до судової влади, ймовірно, буде підірвано.
- КРЄС привертає увагу Комітету Міністрів до цих проблем, а також до інформації, наданої делегаціями КРЄС та іншими зацікавленими сторонами. Також привертає увагу до коментарів КРЄС, зроблених в контексті його Висновків і інших відповідних стандартів. Ці проблеми і коментарі до них, які КРЄС відчуває себе зобов'язаним зробити подається тільки для ще одного підкреслення важливості роботи Ради Європи для поліпшення застосування принципу верховенства права по всій Європі.
- Відповідно до його повноважень, КРЄС продовжить досліджувати можливі порушення щодо статусу суддів та здійснення їх функцій. КРЄС пропонує компетентним органам держав-членів брати до уваги цей звіт і відповідати визначеним стандартам Ради Європи.
- КРЄС запрошує своїх членів, відповідні національні органи, судові органи, асоціації суддів, так і організації зі статусом спостерігача КРЄС, надавати додаткову інформацію та коментарі з питань, перерахованих у цьому звіті, і доручає своїй Президії підготовку регулярних поновлень цієї доповіді, які будуть здійснюватися спільно з відповідними органами Ради Європи.